

Průmyslové vzory, Bernská úmluva a kritérium originality

JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Formy ochrany designu

I. Neformální ochrana

zachycení ve smysly vnímatelné podobě

zpřístupnění veřejnosti

první obchodní využití

II. Formální ochrana

registrační princip – pouze formální průzkum (OAPI, ARIPO, Haagská Dohoda)

zápisný princip s omezeným věcným průzkumem (*non-novelty examination*) - OHIM

zápisný princip s věcným průzkumem (*novelty examination*) – USA, ČR, Japonsko

počátek ochrany – zápis/oznámení ve věstníku/účinky zápisu ke dni podání přihlášky

○ **Pojmové znaky autorského díla - § 2 (1) AutZ**

- jedinečný výsledek
- tvůrčí činnosti
- člověka
- zachycený ve smysly vnímatelné podobě
- výsledek spadající do oblasti umělecké či vědecké tvorby
- mající alespoň minimální uměleckou či vědeckou hodnotu
- ***idea/expression dichotomy*** - námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě (§ 2 odst. 6 AutZ).

○ Mezinárodně-právní úprava: Autorská díla a průmyslové vzory

- **Bernská úmluva o ochraně děl literárních a uměleckých (v Pařížském znění) – vyhl. 133/1980 Sb.**
  - čl. 2 odst. 7
- (7) **Zákonodárstvím států Unie se vyhrazuje, aby upravila se zřetelem na ustanovení článku 7 odst. 4 této úmluvy rozsah působnosti jejich zákonů na díla užitého umění a na průmyslové vzory a modely, jakož i podmínky, za nichž jsou taková díla, vzory a modely chráněny. Pro díla, jež jsou ve státě původu chráněna pouze jako vzory a modely, lze se v jiném státě Unie dovolávat jen zvláštní ochrany, jaká se přiznává v tomto státě vzorům a modelům; neposkytuje-li se však v tomto státě taková zvláštní ochrana, budou tato díla chráněna jako díla umělecká.**
  - čl. 7 odst. 4
- (4) **Zákonodárstvím států Unie se vyhrazuje možnost stanovit dobu ochrany u fotografických děl a u děl užitého umění, pokud jsou chráněna jako díla umělecká; tato doba však nesmí být kratší než období dvaceti pěti let od vytvoření takového díla.**

○ Autorská díla a průmyslové vzory dle čl. 2 (7) Bernské úmluvy

Země původu díla

- průmyslový vzor a autorské dílo
- **pouze průmyslový vzor**
- pouze autorskoprávní ochrana
- žádná ochrana

Země ochrany

- průmyslový vzor a autorské dílo
- **pouze průmyslový vzor** (autorskoprávní ochrana je možná pouze pokud by zde neexistoval režim ochrany průmyslových vzorů)
- autorskoprávní ochrana nebo ochrana průmyslovým vzorem
- žádná ochrana, autorskoprávní ochrana, ochrana průmyslovým vzorem

○ Aplikace čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy

- Rakouský Nejvyšší soud (Oberster Gerichtshof), 4Ob12/90, 3. 4.1990 (*Piccadilly*)

design koupelové skříňky

- zapsaný jako PVZ v Itálii, ale nezapsaný v Rakousku

○ italská společnost uplatňovala práva z porušení autorských práv, ochrana průmyslověprávní v Rakousku neexistovala

○ podle Nejvyššího soudu se proto uplatní pouze režim ochrany průmyslových vzorů. Protože průmyslový vzor zapsán v Rakousku nebyl, žaloba byla zamítnuta.

- **Rakouský Nejvyšší soud (Oberster Gerichtshof), 4Ob95/91, 5.11.1991 (Le Corbusier Möbelstückmodellen)**

Le Corbusier Chaise Longue

Corbusier navrhl nábytek v letech 1928-29 spolu se svými kolegy Charlotte Perriand a Pierre Jeanneret

žalobce - italská nadace, která je majitelkou majetkových autorských práv po uvedených tvůrcích

žalovaný – výrobce nábytku z Klagenfurtu, který vyráběl napodobeniny Le Corbuseiérova nábytku

Nejvyšší soud: jde o autorské dílo užitého umění („dílo má i přes svůj užitný charakter množství estetických prvků a nese tak punc jedinečnosti“); je chráněné v zemi původu díla (Francie); proto je v souladu s čl. 2 odst. 7 Bernské úmluvy chráněno také v Rakousku

○ **Tod's SpA (C-28/04)**

- **princip zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti (čl. 12 SES; čl. 18 SFEU)**
- **euro-konformní interpretace čl. 2 (7) Bernské úmluvy**
- **Článek 12 ES, který upravuje obecnou zásadu nediskriminace na základě státní příslušnosti, musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby možnost autora domáhat se v členském státě ochrany autorského práva přiznané právní úpravou tohoto státu závisela na rozlišovacím kritériu založeném na státě původu díla.**

○ Unijní úprava: Autorská díla a průmyslové vzory

○ Směrnice 98/71/ES – čl. 17 (obdobně čl. 96 odst. 2 Nařízení 6/2002)

- „*A design protected by a design right **registered** in or in respect of a Member State in accordance with this Directive shall also be eligible for protection under the law of copyright of that State as from the date on which the design was **created** or **fixed** in any form. The extent to which, and the conditions under which, such a protection is conferred, including the level of originality required, shall be determined by each Member State*“.
- (Průmyslový) vzor chráněný podle této směrnice právem k (průmyslovému) vzoru, který je v členském státě **zapsán**, může požívat ochrany také podle právních předpisů o autorském právu takového státu, a to ode dne, kdy byl (průmyslový) vzor vytvořen nebo v jakékoliv formě zachycen. **Rozsah a podmínky**, za kterých je taková ochrana poskytována včetně požadované **úrovně původnosti** stanoví každý jednotlivý členský stát.

○ Souběh ochrany SDEU

○ *Flos SpA (C-168/09)*

- (36) Druhá věta čl. 17 Směrnice 98/71/ES nemůže být nicméně vykládána v tom smyslu, že členské státy mají možnost poskytnout, či neposkytnout (průmyslovému) vzoru chráněnému právem k (průmyslovému) vzoru, který je v členském státě zapsán, ochranu podle autorského práva, jestliže tento (průmyslový) vzor splňuje uvedené podmínky pro její poskytnutí.
- Ze znění článku 17 této směrnice, a konkrétně z použití výrazu „také“ uvedeného v první větě tohoto článku, totiž jasně vyplývá, že **ochrana podle autorského práva musí být poskytnuta všem (průmyslovým) vzorům chráněným právem k (průmyslovému) vzoru, které jsou v dotyčném členském státě zapsány.**

○ **Míra původnosti – „level of originality“**

- **originality**

- čl. 1 odst. 3 Směrnice 24/2009 (kodifikovaná verze Software Directive) – počítačové programy: „původní, v tom smyslu, že je vlastním duševním výtvorem autora“
- čl. 6 Směrnice 116/2006 (kodifikovaná verze Směrnice o délce autorskoprávní ochrany) – fotografie
- originality/původnost ve smyslu „vlastního tvůrčího výtvoru autora“ - § 2 odst. 2 AutZ
- **francouzské pojetí** „l’empreinte du talent créateur personnel“ (nese stopy tvůrčího talentu autora) Cour de cassation, 1ère chambre civile, 13 Novembre 1973, Cons. Renoir c. Guinot; „reflet de la personnalité du créateur“ (odráží osobnost autora) Cour d’appel de Paris, 21 Novembre 1994, RIDA 4/1995, p. 243
- **britské pojetí** „the word original does not in this connection mean that the work must be the expression of original or inventive thought ... the work must not be copied from another work – that it should originate from the author“ University of London Press, Ltd.v. University Tutorial Press Ltd. [1916], 2 Ch 601

○ Míra původnosti – Schöpfungshöhe

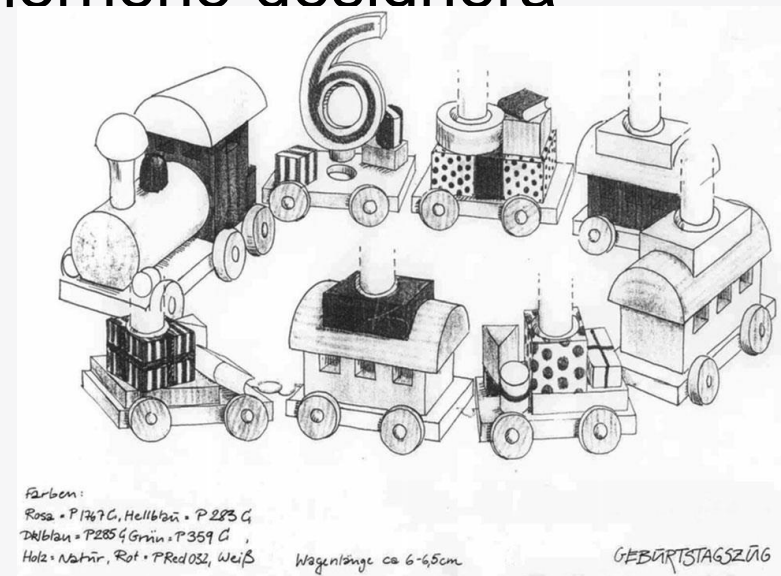

- *Laufendes Auge (Franz Zauleck, 1993)*
- *Německý Spolkový ústavní soud (rozhodnutí Bundesverfassungsgerichtze dne 26. ledna 2005, 1 BvR 1571/02) potvrdil judikaturu německého spolkového Nejvyššího soudu (rozhodnutí Bundesgerichtshof ze dne 5. března 1998, I ZR 13/96, GRUR 10/1998), dle které: “na díla užitého umění, pokud mají být současně způsobilá ochrany průmyslovým vzorem, mají být kladeny vyšší nároky ohledně míry tvůrčí duševní činnosti... **Míra tvůrčí duševní činnosti u takových děl musí převyšovat schopnosti průměrného designéra**“*
- *obdobně byla odmítnuta ochrana loga ARD (OLG Köln, 1986, GRUR 1986, 889)*
- *německý přístup: jednoduchá firemní loga by obecně neměla být chráněna autorským právem, ale právem známkovým, ev. vzorovým*

ARD

o Geburstag zug (Bundesgerichtshof, I ZR 143/12)

- žádné další požadavky, než stanoví § 2 odst. 1 a 4 *Urhebergesetz* nesmí být stanoveny ohledně vymezení pojmových znaků děl užitého umění
- díla užitého umění nemusí přesahovat míru tvůrčích schopností průměrného designéra (*Silberdistel*, 1995)
- **změna judikatury**

○ **Míra původnosti – SDEU**

- *rozdílné pojmání originality je jednou z hlavních překážek unifikace autorského práva v EU; na úrovni politické (Evropská komise) to bylo konstatováno již v roce 2004 (Commission Staff Working Paper on the review of the EC legal framework in the field of copyright and related rights, SEC [2004] 995, str. 13)*
- *harmonizace cestou rozhodnutí SDEU*

○ **Míra původnosti – SDEU**

- ***Infopaq International A/S (C-5/08)***
- *(37) Za těchto podmínek lze autorské právo ve smyslu čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29 uplatnit pouze ve vztahu k předmětu, který je původní v tom smyslu, že **je autorovým vlastním duševním výtvorem.***
- *(39) Vzhledem k úvahám uvedeným v bodě 37 tohoto rozsudku se tak na jednotlivé části díla vztahuje ochrana podle čl. 2 písm. a) směrnice 2001/29 za podmínky, že obsahují určité prvky, které jsou **vyjádřením vlastního duševního výtvoru autora tohoto díla.***

○ **Míra původnosti – SDEU**

- **Bezpečnostní softwarová aliance (C-393/09)**
- (46) *V důsledku toho se může na grafické uživatelské rozhraní jakožto na dílo vztahovat autorskoprávní ochrana, **pokud je vlastním duševním výtvorem autora.***
- (48) *V rámci svého posouzení musí vnitrostátní soud přihlížet zejména k **uspořádání** nebo zvláštní konfiguraci veškerých složek, které jsou součástí grafického uživatelského rozhraní, za účelem určení, které z nich splňují kritérium originality. K tomu je třeba uvést, že toto kritérium nemůže být splněno v případě těch složek grafického uživatelského rozhraní, které se vyznačují pouze svou technickou funkcí.*

○ Míra původnosti – SDEU

- **Bezpečnostní softwarová aliance (C-393/09)**
- (49) *Generální advokát v bodech 75 a 76 svého stanoviska totiž uvádí, že pokud je vyjádření uvedených složek dáno jejich technickou funkcí, není kritérium originality splněno, neboť jednotlivé způsoby provedení myšlenky jsou tak omezené, že daná myšlenka i dané vyjádření jsou zaměnitelné.*
- (50) *V takové situaci by složky grafického uživatelského rozhraní autorovi neumožňovaly **vyjádřit jeho tvůrčího ducha originálně** a dospět k výsledku, který by byl vlastním duševním výtvozem tohoto autora.*

○ **Míra původnosti – SDEU**

- ***Eva Maria Painer (C-145/10)***

- *(90) Pokud jde o fotografický portrét, je třeba uvést, že autor bude moci rozhodnutí na základě své tvůrčí svobody učinit několika způsoby a v různých fázích jeho realizace.*
- *(91) V přípravné fázi může autor zvolit kompozici, postoj fotografované osoby či osvětlení. Při snímání fotografického portrétu může zvolit rámování, úhel snímku, nebo také vytvořenou atmosféru. Konečně při výtisku snímku může autor zvolit mezi různými existujícími technikami vyvolání tu, kterou si přeje použít, nebo také případně využít programového vybavení.*

○ Míra původnosti – SDEU

- ***Eva Maria-Painer (C-145/10)***
- *(92) Prostřednictvím těchto jednotlivých rozhodnutí tak může autor fotografického portrétu vytvořenému dílu vtisknout svůj „osobní dotek“.*
- *(94) S ohledem na předcházející je tedy třeba mít za to, že fotografický portrét může být podle článku 6 směrnice 93/98 chráněn autorským právem za podmínky – jejíž splnění přísluší ověřit vnitrostátnímu soudu v každém jednotlivém případě – že je taková fotografie **duševním výtvorem autora, který odráží jeho osobnost a je výrazem jeho rozhodnutí učiněných na základě jeho tvůrčí svobody při realizaci této fotografie.***

○ **Pojmové znaky autorské díla – SDEU**

- ***Football Dataco (C-604/10)***

- (38) Pokud jde o vytvoření databáze, je toto kritérium originality splněno v případě, že její autor prostřednictvím výběru nebo uspořádání údajů, které databáze obsahuje, vyjádří své tvůrčí schopnosti originálním způsobem prostřednictvím rozhodnutí učiněných na základě své **tvůrčí svobody** (obdobně viz výše uvedené rozsudky Infopaq International, bod 45; Bezpečnostní softwarová asociace, bod 50, a Painer, bod 89) a může tak **databázi vtisknout „osobitý charakter“** (výše uvedený rozsudek Painer, bod 92).

○ **Pojmové znaky autorské díla – SDEU**

- ***Football Dataco (C-604/10)***
- (39) Naproti tomu uvedené kritérium není splněno v případě, že vytvoření databáze je dáno technickými úvahami, pravidly nebo omezeními, která neponechávají žádný prostor pro tvůrčí svobodu (obdobně viz výše uvedené rozsudky *Bezpečnostní softwarová asociace*, body 48 a 49, a *Football Association Premier League* a další, bod 98).

o Blažek v. Prabos

○ Nosál v. Narex Bystřice

JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
odborný asistent
Katedra občanského práva
Právnická fakulta Masarykovy univerzity
Veveří 70, 61180 Brno

pavel.koukal@law.muni.cz
tel: 549 49 4171